

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ- Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ
ΣΑΒΒΑΤΟ 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

Διδαγμένο κείμενο
Αριστοτέλους Πολιτικά (Θ2, 1-4)

Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. Νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. Οὐ γὰρ ταῦτ' πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερόν· πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος· ἔκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχῶδης ἢ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν πότερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινες)· περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἀσκήσιν αὐτῆς). Ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, καὶ ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσῃ τὸν μετέχοντα μὴ βάνανυσον. Βάνανυσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἀχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν διάνοιαν.

A1. Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος: «Οὐ γὰρ ταῦτ' πάντες ... οὐκ ἄδηλον».

Μονάδες 10

B1. Ποιες πρέπει να είναι, κατά τον Αριστοτέλη, οι προτεραιότητες της παιδείας;

Μονάδες 10

B2. Ποιο είναι το περιεχόμενο του όρου «ἐμποδῶν παιδεία» που χρησιμοποιεῖ ο Αριστοτέλης;

Μονάδες 10

- B3.** Με βάση το απόσπασμα «Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν·» και το παρακάτω μεταφρασμένο κείμενο, να εξηγήσετε γιατί ο Αριστοτέλης θεωρεί ότι η παιδεία πρέπει να έχει δημόσιο χαρακτήρα.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πρέπει το πλήθος των πολιτών να ασκεί την πολιτική εξουσία;

Για το πλήθος μπορεί κανείς να πει τούτο: το κάθε επιμέρους άτομο μπορεί να μην είναι τίποτε το αξιόλογο, ενωμένοι όμως όλοι μαζί είναι ενδεχόμενο να είναι, όχι σαν άτομα αλλά σαν σύνολο, καλύτεροι από εκείνους —όπως ακριβώς τα δείπνα που γίνονται με τη συνεισφορά πολλών είναι καλύτερα από εκείνα που γίνονται με έξοδα ενός μόνο ανθρώπου. Πολλοί καθώς είναι, ο καθένας διαθέτει ένα μέρος αρετής και φρόνησης, και έτσι, ενωμένοι οι πολλοί γίνονται, κατά κάποιο τρόπο, ένας άνθρωπος με πολλά πόδια, με πολλά χέρια και με πολλές αισθήσεις —και με ανάλογη, βέβαια, αρετή και εξυπνάδα.

Μονάδες 10

- B4.** Γιατί η ηθική φιλοσοφία του Αριστοτέλη είναι μέρος της πολιτικής του φιλοσοφίας;

Μονάδες 10

- B5.** Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τις λέξεις της στήλης Β με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια, ώστε να σχηματίζονται ζεύγη (από τη στήλη Β περισσεύουν τρεις λέξεις):

Στήλη Α	Στήλη Β
παιδείας	σχεδόν
λανθάνειν	διαφθορά
ὑπολαμβάνουσι	αφαίρεση
ἀρετήν	υπόλοιπο
ἥθος	παιχνίδι
ἐμποδών	λαθραίος
τείνοντα	κατάσταση
διαφέρονται	αριστείο
διηρημένων	πεζός
μετέχοντα	διένεξη
	εθισμός
	υπόληψη
	οξύτονος

Μονάδες 10

Αδίδακτο κείμενο
Δημοσθένους *Πρὸς Ναυσίμαχον και Ξενοπείθην* 19-20

Ἀκούω τοίνυν αὐτοὺς τὰ μὲν περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν καὶ τῶν νόμων δίκαια φεύξεσθαι, παρσκευάσθαι δὲ λέγειν, ὥς πολλὰ χρήματ' αὐτοῖς κατελείφθη καὶ ταῦτ' ἀπεστερήθησαν, καὶ τεκμηρίῳ χρήσεσθαι τούτου τῷ μεγέθει τῶν δικῶν ὅς ἐξ ἀρχῆς ἔλαχον, καὶ τὴν ὀρφανίαν ὀδυρεῖσθαι, καὶ τὸν τῆς ἐπιτροπῆς λόγον διεξιέναι· καὶ ταῦτ' εἶναι καὶ τοιαῦθ' οἷς πεπιστεύκασι καὶ δι' ὧν ὑμᾶς ἔξαπατήσιν οἶονται. ἐγὼ δὲ τὸ μὲν τῶν δικῶν μέγεθος τῶν τότε ληχθεισῶν, μείζον ἡγοῦμαι τεκμήριον ἡμῖν εἶναι ὥς ἐσυκοφαντεῖθ' ὁ πατήρ, ἢ τούτοις ὥς πόλλ' ἀπεστεροῦντο.

ἐπιτροπή: το ἔργο του επιτρόπου, επιτροπεία
τῶν δικῶν τῶν ληχθεισῶν: των υποθέσεων που εκδικάστηκαν

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παραπάνω κειμένου.

Μονάδες 20

Γ2. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

πολλά	: το επίρρημα στον θετικό βαθμό
τούτου	: την κλητική ενικού στο αρσενικό γένος
τῷ μεγέθει	: την αιτιατική πληθυντικού
μείζον	: την αιτιατική ενικού στο αρσενικό γένος στον θετικό βαθμό
πατήρ	: τη δοτική πληθυντικού αριθμού
φεύξεσθαι	: το απαρέμφατο του αορίστου β΄
κατελείφθη	: το γ΄ ενικό της οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή
χρήσεσθαι	: το γ΄ πληθυντικό της ευκτικής του ενεστώτα
ἔλαχον	: το β΄ πληθυντικό της προστακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
ἔξαπατήσιν	: το β΄ ενικό της οριστικής παρατατικού στην ίδια φωνή.

Μονάδες 10

Γ3.α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων:

λέγειν, χρήματ', τούτου, τεκμηρίῳ, οἷς, ὑμᾶς, τῶν ληχθεισῶν, μείζον. (μονάδες 8)

β. Στο απόσπασμα «**τῶν δικῶν ὅς ἐξ ἀρχῆς ἔλαχον**» να μετατρέψετε τη δευτερεύουσα πρόταση σε μετοχή. (μονάδες 2)

Μονάδες 10

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου σας να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα Ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: 18.00.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ